

Crenguța MANEA

Spaima și speranța așteptării

Mașinăria – montată pe un podium doar ușor înălțat în mijlocul bisericii părăsite dintre zidurile Cetății Cisnădioarei – se învârt și, printre punțile acoperite cu pantofi scâlțiați, Vladimir și Estragon își dovedesc că există activându-și reciproc memoria; își cheamă la suprafață trecutul comun, galopează printre eșecurile trăite împreună și printre cele pe cont propriu, pun întrebări pe care le-au repetat la nesfârșit. Li se adaugă celălalt cuplu, Pozzo–Lucky, ritmul spectacolului se accelerează și, treptat, chipurile actorilor se esențializează până la mască, jocul lór combină elemente de teatru realist cu atitudini grotești iar mișcarea circulară a mecanismului scenografic impune sugestia celei cosmice. Surpriză, textul în românește este rostit alert și nuanțat de vocea timbrată gutural a lui David Esrig; rămâne gândul umbrat de regret că ne lipsea posibilitatea tehnică a înregistrării acestei traduceri simultane.

Meterezele Cisnădioarei – mâncate de sutele de ierni geroase, de tot atâtea veri și toamne cu ploi – sunt năpădite de explozia vegetației de mai; asprimea impersonală a trecerii timpului împlânzită, estompată oarecum, de zvâcnetul vital. Nimic nu ar părea mai puțin potrivit ca spațiu pentru un spectacol după **Așteptându-l pe Godot**. Și totuși, David Esrig, regizorul acestei montări, vorbește despre textul lui Samuel Beckett ca despre „un mister modern“, prin analogie cu misterele medievale. Spectacolul de la **Athanon Theater und Fachakademie München und Burghausen** – școală de teatru condusă de David Esrig în calitate de director încă de la înființare – devine expresie pură a teatrului tocmai în biserică, în acest spațiu de maximă încordare spirituală. Chiar fără amvon și fără obiectele liturgice, se păstrează tensiunea interogației adresată de om lui Dumnezeu, niciodată epuizată, mereu reânnoită. Există în construcția lui David Esrig *pattern*-ul cunoscutului „pariu“ al lui Pascal legat de existența lui Dumnezeu prin care credinciosul speră la mântuire; dar credința se dobândește greu și e încercată de îndoială. La repetiția cu public pe care David Esrig, alături de actorii din distribuție (foștii săi studenți), a dat-o în dar unui public care avusese acces doar la „mitul“ Esrig și a celui *Godot* al său, de odinioară, interzis, regizorul atrăgea atenția asupra unei opere în care se pun cele mai teribile întrebări și este modalitatea prin care Beckett trasează cele mai adânci incertitudini.

Spectacolul lui David Esrig urmărește aceste linii de forță fără a avea pretenția de a răspunde chestiunilor esențiale formulate sau sugerate de textul beckettian; ca într-o cercetare arheologică sunt decupate straturi ale operei, semnificațiile se ordonează într-o structură coerentă, centrată pe o întrebare fundamentală: suferința legată de natura umană cât este de îndreptățită dintr-o perspectivă metafizică? Iar suferința până la jertfă, exemplară, modelatoare, a lui Iisus Cristos, aduce mântuirea? În montarea de la Athanon Theater, Lucky devine icoana acestei suferințe; performanța actorului Manfred Antesberger trece barierele de limbă, este una care se reține nu doar în seara reprezentației, monologul din actul întâi atingând note apocaliptice. Prin personajul Lucky, Esrig propune o interpretare mitic-biblică, dar ea nu devine restrictivă.

Dintr-un alt punct de vedere, regizorul accentuează paradoxul evident, expres, al textului; piesa începe cu replica lui Estragon: „Nimic de făcut!“ și se

Manfred ANTESBERGER (Lucky) în *Așteptându-l pe Godot*. Regia David ESRIG.

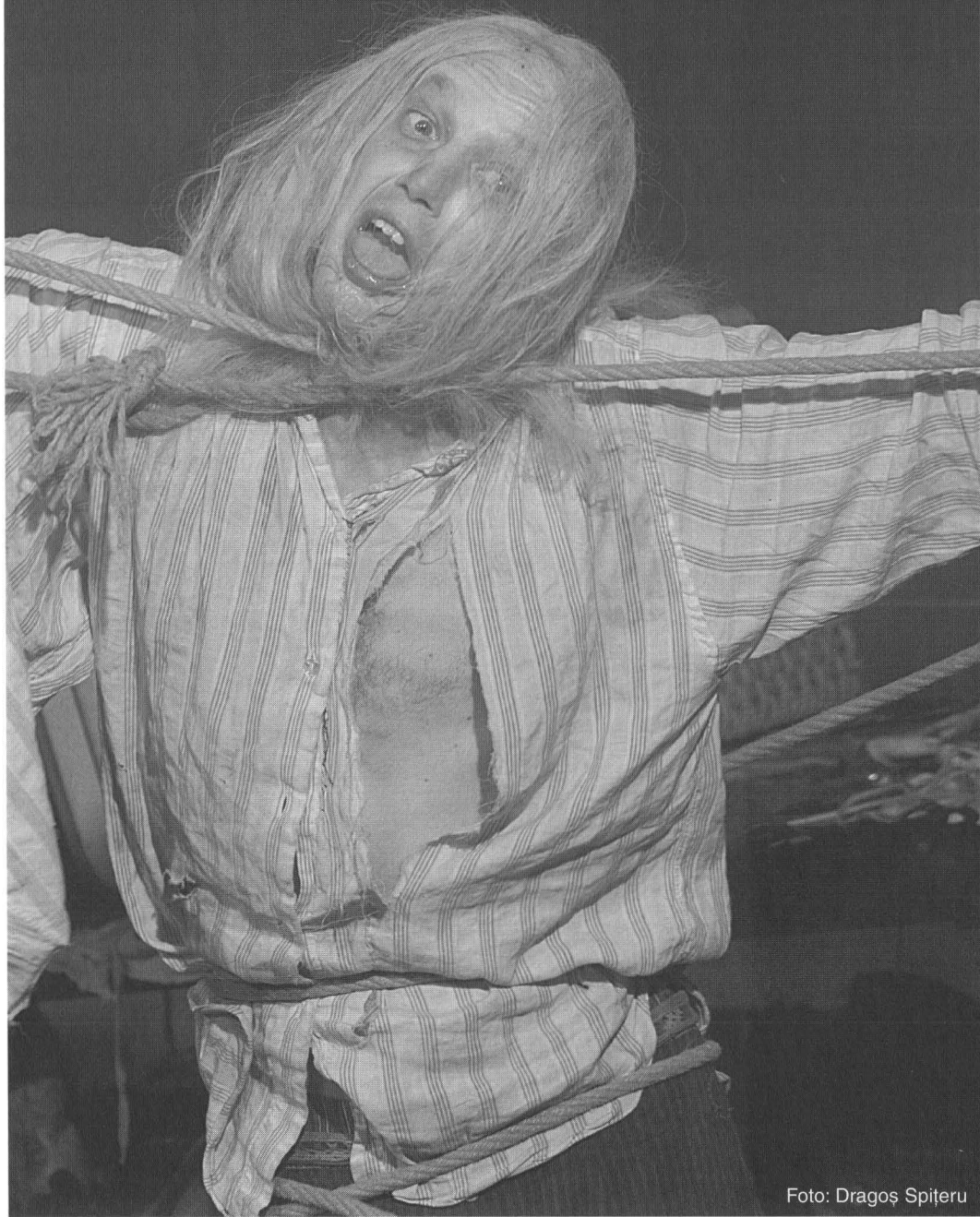

Foto: Dragoș Spițeru

încheie cu convingerea fermă că Godot trebuie așteptat și a doua zi, iar la venirea lui „O să fim salvați” crede Vladimir. Între acești doi termeni ai paradoxului încapă destinul omenirii întregi, iar așteptarea permanentă, chinuitoare, a salvării nu poate fi abandonată; e singura rată care nu trebuie să se producă. Dificilă, așteptarea trebuie reluată în ciclitatea ei cosmică. Minunea nu se înfăptuiește atunci când omul o vrea instantaneu și îi reclamă evidența, pe loc.

Coincidență a contrariilor, ca în spectacolul **Godot** al lui Silviu Purcărete de la **Teatrul Național Radu Stanca**, minunea se instalează în real, breșă în contingent; fiecare act al spectacolului amintit se termină prin invadarea scenei de către o supraréalitate onirică, luminoasă. E un *Godot* acanonic, în care didascaliiile sunt uneori lăsate în paranteza textului scris care și el este preluat scenic cu o dramaturgie pentru uzul teatrului din Sibiu. Toate jocurile probate de *Didi* și *Gogo* – Virgil Flonda și Constantin Chiriac impresionant sincronizați în duetul încredințat – par a fi încercările ludicului recuperator de memorie, memoria Paradisului pierdut. Această idee a recâștigării Edenului prin exersarea ludicului este exploatată scenografic prin anunțarea explicită a elementelor teatralității: prezența schelelor metalice care presupune o reformulare continuă a spațiului, suflorul instalat comod la vedere, cele două mici cortine, copacul suspendat cu frunza realizată de Helmut Stürmer care apare în actul doi (frunza!), reprezentația oferită de Pozzo lui Didi și Gogo – nuanțat și cu haz Cristian Stanca, într-un Pozzo extrem de vulnerabil la aprecierile și la impresia pe care histrionismul său o lasă asupra publicului format din cei doi.

În codul de semne teatrale pe care-l impune montarea lui Purcărete, apariția Copilului într-un impecabil costum de funcționar, cu servietă (imagine care trimite cumva la Magritte), face loc unui gând apăsător: înserierea destinelor umane cum ar putea fi ocolită.

Constantin CHIRIAC și Virgil FLONDA în *Așteptându-l pe Godot*. Regia SILVIU PURCĂRETE.

Chiar acanonic, spectacolul lui Purcărete cred că este profund beckettian, pentru că el caută o acomodare cu hotarul imprecis al transcendenței revelată, tentație și speranță de neocolit.

Nevoia de a reitera întrebările face ca limita dată ontologic omului să fie mereu sfidată; în contemporaneitatea pe care o traversăm, ca o consecință a rătăcirii sensului existențial și a acceptării acestei situații periculoase, suflul tragic se dizolvă în grotesc. Doar ludicul, jocul neliniștitor de-a teatrul, îl mai poate salva; pare a fi mesajul celor două montări după *Așteptându-l pe Godot* de Samuel Beckett văzute la ediția din acest an a Festivalului Internațional de Teatru Sibiu.

Andreea DUMITRU

GODOT regăsit. O repetiție cu David Esrig

În biserica veche de pe dealul cetății Cisnădioara, într-o seară friguroasă, până târziu spre miezul nopții, am văzut pentru prima dată un spectacol în regia lui David Esrig. *Așteptându-l pe Godot* e o producție recentă (a avut premiera în mai 2006), în care cele patru roluri importante ale piesei lui Beckett sunt interpretate de absolvenți (unii chiar din prima promoție) ai Academiei Athanor. Peter Papakostidis (*Estragon*) și Mirkus Hahn (*Vladimir*) au angajamente profesionale stabile în teatrele germane, iar Daniel Christensen (*Pozzo*) are deja statut de vedetă. Asta nu i-a împiedicat, totuși, să se retragă pentru a putea studia, timp de un an, împreună cu David Esrig, partiturile pe care și le doreau foarte mult, din moment ce propunerea de a juca *Godot* le aparține.

Dar nu despre reprezentația unică din cadrul Festivalului de la Sibiu voi vorbi aici, ci despre repetiția deschisă publicului care a precedat-o doar cu o zi. Un admirabil gest făcut pentru cele câteva zeci de spectatori pe care îi putea primi incinta bisericii, având în vedere că actorii urmau să susțină peste trei ore de spectacol și că aceiași actori abia terminaseră de transportat și asamblat decorul (destul de complicat și neobișnuit pentru un astfel de spațiu) care prevedea un sistem de punți imbricate, montate pe o scenă turnantă!

În urmă cu aproape zece ani, am mai avut șansa să asist la un incredibil atelier de actorie condus de David Esrig, pe tema *Commediei dell'Arte*. Era firesc să aștept cu sufletul la gură și această repetiție. Mi-am dat seama curând că celebra metodă de lucru patentată de regizor, construcția propriu-zisă a fiecărei secvențe, aveau să fie puse în umbră, de astă dată, de reflecția asupra unui text cu încărcătură simbolică în cariera sa. Într-un fel, așteptarea lui *Godot* a însoțit o bună parte din existența lui David Esrig, aproape confundându-se cu intervalul exilului său. Sper să nu greșesc, dar după oprirea abuzivă a spectacolului, regizorul nu a mai reluat pe alte scene piesa lui Beckett (la fel s-a întâmplat cu *Furtuna* de Shakespeare, celălalt text a cărui montare i-a fost interzisă de către regimul comunist). A continuat să mediteze însă asupra a ceea ce el numește „*opera princeps* a teatrului modern“, un summum de „teme și forme care corespund spiritului nostru neliniștit, agresat, terorizat“. Întrebat prin ce anume se deosebește versiunea actuală de cea pe care intenționa s-o pună în scenă încă de acum patruzeci de ani, David Esrig a mărturisit: „Chiar și interzicerea lui *Godot* mi-a îmbogățit concepția despre piesă, pe care am înțeles-o întotdeauna dintr-o perspectivă existențială“.